

Проаналізувавши наведені вище дефініції, констатуємо, що науковці виокремлюють пізнавальну активність, як якість особистості (С. Козачук, А. Мальцев, Л. Ніколенко, В. Тесленко, О. Федик) та особистісне утворення (С. Козачук, О. Мачушник, Н. Чувасова). Наукові вважають, що пізнавальна активність позначається ставленням особистості до пізнавальної діяльності, готовністю й прагненням до самостійного її здійснення.

Проаналізувавши психолого-педагогічні дослідження можна стверджувати, що вчені не дають однозначного визначення пізнавальної активності. Тому на нашу думку *пізнавальна активність* – це інтегративна якість особистості, що виявляється в прагненні до пізнання, що визначає стійкий інтерес до пошуку нових знань, готовність до пошукової діяльності, ініціативності і самостійності в ній, що виражається в позитивних емоціях і рефлексивній самоорганізації.

Список використаних джерел:

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. К: Кондор, 2007. 656 с.
2. Психологія розвитку. Словник: ред.-упоряд. Л.А. Карпенко; під заг. ред. А.В. Петровського, під. ред. А.Л. Венгера // Психологічний лексикон. Енциклопедичний словник: У 6 т. М.: Наукова думка, 2006. 176с.
3. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. К.: «Академвидав», 2006. 424 с.
4. Соціологічний енциклопедичний словник / Редактор-координатор Г.В. Осипов. М.: Изд-во НОРМА, 2000. 488 с.
5. Філософський енциклопедичний словник / Ред.-упоряд. Е.Ф. Губський та ін. М.: ИНФРА-М, 2007. 576 с.

УДК 373.2.091.113:005.336.2

ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ

*Г. І. Савлук,
аспірантка кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

*Науковий керівник:
Г.Г. Цветкова,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

Освітній простір перебуває у стані реформування, що спричинено введенням нового професійного стандарту керівника (директора) закладу дошкільної освіти, відповідно якого, директор очолює заклад і здійснює

безпосереднє керівництво ним. Діяльність керівника передбачає управлінську, організаційну та інші функції, які встановлені трудовим договором та посадовою інструкцією. Розв'язання цієї проблеми має велике значення для підвищення фахової компетентності керівника закладу дошкільної освіти (надалі ЗДО).

Розгляд теоретичної сутності фахової компетентності керівника ЗДО вимагає розкриття основних понять, пов'язаних з цією дефініцією. Аналіз літературних джерел стверджує, що такими поняттями є «компетентність» та «фахова компетентність» її різновиди.

Питанням фахової компетентності приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: І. Бех, Л. Ващенко, С. Гончаренко, І. Єрмаков, О. Зайченко, І. Зимня, В. Маслов, В. Мельник, О. Овчарук, В. Рябов, Ю. Фролов, Г. Цветкова та ін.

На думку І. Беха «трактування поняття компетентність дуже широке...». Компетентний в широкому розумінні – «це знаючий, обізнаний в певній галузі»; у вузькому розумінні – той, хто має право авторитетного судження як спеціаліст високого рівня в певному колі питань.

С. Гончаренко запропонував визначення компетентності як сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективно професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

Г. Цветкова розглядає професійну компетентність як соціальну (знання, уміння, навички, що забезпечують самостійне виконання професійних дій і професійний розвиток), комунікативну (передбачає опанування важливого у роботі та суспільному житті усного й письмового спілкування, високий рівень володіння мовленням та оволодіння кількома мовами), організаційну (вміння організувати педагогічний процес), пошуково-реконструктивною (пов'язана з умінням вести пошукову діяльність, працювати з інформацією, висувати гіпотези, моделювати, приймати рішення), саморозвитку та самоосвіти (потреба й готовність постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому й суспільному житті).

Вчені І. Агапов, В. Болотов, А. Вербицький, І. Зимня, Е. Зеєр, А. Золотарьова, В. Кальней, В. Краєвський, А. Тряпицина, А. Хуторський, С. Шишов та ін., розкрили в своїх працях практичну реалізацію компетентнісного підходу та формування компетентностей особистості керівника.

Педагоги В. Краєвський, А. Хуторський обґрунтовують термін «компетентність» як поєднання відповідних знань і здібностей, що дозволяють обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній.

Дослідники С. Шишов та В. Кальней вважають, що компетентність – це здатність (уміння) діяти на основі здобутих знань. На їх думку бути компетентним – значить вміти реалізовувати знання, застосовувати досвід, волю і емоційний стан для вирішення проблем у конкретних обставинах.

Розкриваючи сутність поняття «компетентність» зазначимо, що воно означає здатність керівника успішно задовольняти індивідуальні й соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних знань, умінь, практичних навичок, ставлень, цінностей та поведінкових компонентів, усього того, що керівник може мобілізувати для активної дії.

Науковці (Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant) європейських країн вважають, що набуття керівником знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення його компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в нього здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом роботи керівника ЗДО.

Наукові розвідки дають підставу вважати, що необхідно визначити та ґрунтовно ідентифікувати обмежений набір компетентностей, які є найважливішими, інтегрованими та ключовими. На думку дослідників, створення умов для набуття необхідних фахових компетентностей протягом всього життя сприятиме: продуктивності та конкурентності людини на ринку праці, розвитку середовища для інноваційних перетворень в умовах глобальної конкуренції. Оскільки поняття фахових компетентностей досить багатогранне, його визначення й трактування постійно є предметом дискусій.

Одним із найважливіших теоретичних узагальнень дискусії навколо поняття фахових компетентностей стало визначення представниками ОЕСД трьох категорій компетентностей як концептуальної бази. Ними стали: автономна діяльність керівника; інтерактивне використання онлайн-ресурсів; вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах.

Компетентний керівник ЗДО застосовує ті стратегії, які здаються йому найприйнятнішими для виконання визначених завдань. Управління власною діяльністю веде до підвищення або модифікації рівня компетентності особистості керівника.

Отже, формування фахових компетентностей керівника закладу дошкільної освіти визначено у професійному стандарті керівника (директора) закладу дошкільної освіти як: нормативно-правова компетентність стратегічного управління закладом освіти; стратегічного управління

персоналом; забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти; лідерська; емоційно-етична; компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства; здоров'язбережувальна; інклюзивна; проєктувальна; інноваційна; здатність до навчання впродовж життя; інформаційно-цифрова.

Таким чином, фахову компетентність керівника ЗДО розглядаємо, як здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики; організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій; готовність до організації фінансово-господарської діяльності закладу дошкільної освіти; створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти; здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості; здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками; здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. Київ: Виховання і культура №12 (17,18) 2009 р.
2. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи. Київ : К.І.С., 2004. 112 с.
3. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник. За ред. Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен. Київ: Богдана, 2003. 520 с.
4. Краевский В.В., Хуторской А.В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах. Педагогика. 2003. № 3.
5. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=617126c6-1ffc-4636-9b4b-3566b2ab285d>
6. Панасенко Е.А., Цветкова Г.Г. Професійна компетентність майбутнього практичного психолога закладу освіти: проблеми формування та розвитку. Журнал. Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені ВН Каразіна (Протокол № 4 від 25 березня 2019р.).

7. Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта». <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>

8. Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant (1999), *Projects on Competencies in the OECD Context: Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations*, SFSO, OECD, ESSI, Neuchatel.

УДК 373.2.015.31-027.63:7-047.84

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЗАРУБІЖНИЙ АНАЛІЗ

С.О. Довбня,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Г.В. Шеленко,

асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Проблема формування основ художньо-конструкторських (дизайнерських) умінь у дітей старшого дошкільного віку є актуальною на сучасному етапі модернізації дошкільної освіти зарубіжних країн.

Аналіз зарубіжних досліджень (Maxwell & Cole; Niederhauser; Wetzell & Lindstrom; Торрасо) засвідчують, що у дітей старшого дошкільного віку простежується кілька факторів, пов'язаних з художньою творчістю, зокрема, чутливість до проблем, деталізація, гнучкість, плавність, оригінальність та переосмислення. Проте вихователі рідко дають дітям можливість представити та застосувати свої ідеї. Запропоновані теми часто вимагають від дітей просто уявити щось, що вже існує, а не стимулювати їх думати про те, як можуть виглядати різні витвори. Такий підхід має серйозні обмеження для вихованців, які не мають можливості відтворити власний досвід, створити унікальні форми, або поліпшити здатність до спостереження. В результаті створені вироби часто сильно нагадують одне одного (Yalcin, 2015).

На думку Ландоні, діти старшого дошкільного віку часто включаються у фазу уявлення процесу проектування, але рідко займаються іншими фазами та рефлексією. В основному вони розглядаються кінцеве використання нового товару або послуги.

Термін «дизайн» у одному з перекладів із англійської на українську мову означає «проект». Тому художньо-конструкторські (дизайнерські) уміння полягають у проектуванні, що за Лоусом визначається як акт пошуку рішень